

MEGJELENÍTŐSÉG
ÉS
KIADÓHIVATAL
SOPRON.
 Müller P.-u. 1. Tel.: 175

LEVÉLCAIM:
SOPRON 1.
POSTAFIÓK: 81.

FELSŐDUNÁNTULI HÉTFŐ

POLITIKAI, TARSADALMI ES SPORT-HETILAP

Előfizetési árak:
NEMETORSZÁGBAN
 Egész évre RM 12.—
 Fél évre . . . 6.—
 Negyed évre . . 3.—

Egyre fokozódik a német elhárító csata hevesége a keleti arcvonalon

Berlinből jelenti a Német Távirati Iroda: A keleti hadszíntéren a Kárpátok előterétől a finn tenger-öböléig a német elhárító csata hevesége egyre jobban fokozódik. Erőmegetakarítás céljából az arcvonalon küzdő erőinket előbbre

vontuk és ennek során Lemberget, Brest Litovszkot, Bialisztokot és Dünaburgot a városok berendezéseinek tervszerű elpusztítása után kiürítettük. A Bialisztok—Kovno szakaszon a bolsevisták helyi tá-

madásai sorra meghiusultak. Erős német csapatrepülőkötelékek eredményesen támogatták a harcokat. Német bombázó kötelékek Vilna pályaudvarát és a bolsevista gyülekezési helyeket bombázták. MTI.

Az inváziós arcvonal nyugati szárnyán 2500 ellenséges páncélos harcol

Berlini illetékes német helyről tájékoztatásul közlik, hogy az inváziós arcvonalon nem lehet az angolszászok áttöréséről beszélni, hiszen Saint Lo-nál mindössze 6 kilométer teret nyertek. Bizonyos

azonban az, hogy a rendkívül elkeseredett harcok során mindkét fél erős veszteségeket szenvedett. Bizonyos az is, hogy az ellenség ezután nagyobb erőket próbál harcbavetni. Az Interinf ehhez hozzáfűzi, hogy az inváziós arcvo-

nal nyugati szárnyán legalább 25—30 angolszász kötelék igyekszik kiverkedni az áttörést és ebből 12 páncélos hadosztály, ami 2500 páncélosnak felel meg. A harcok nagyon súlyosak. (MTI)

Saint Lo-tól nyugatra erős német ellentámadás alakul ki

Berlinből jelentik: Az inváziós hadszíntéren igen heves tűzérési előkészítés után, amelybe az ellenséges repülőkötelékek és páncélosok is belekapcsolódtak, Saint Lo-tól nyugatra az amerikai csapatok nagy támadásba lendültek.

Bár ezen a részen sikerült mélyebb betörést elérniük, áttörési szándékuk nem sikerült. A német ellentámadás folyamatban van. Caentől délre az 5. és 6. kanadai dandár igen súlyos veszteségeket szenvedett és minden tá-

madási kísérlet kudarcba fulladt, illetőleg meghiusult az erős német ellentámadásokon. A harcokba a német bombázókötelékek sikeresen avatkoztak be és szőnyegbombázásukkal nagy károkat okoztak az ellenségnek. (MTI)

Firenze körül pénteken ismét fellángoltak a harcok

Az olasz harctér helyzetéről jelenti a Német Távirati Iroda: Az olaszországi hadszínteret a sok helyi támadás jellemezte. Erősebb támadásokra csak Firenzétől délre és az adriai partvidéken került sor. Az előbbi helyen az angolszá-

zok pénteken, erős páncélos támogatással nagy támadásba kezdett. A súlyos harcok folyamatban vannak. Angolszász terrorbombázók az olasz városok és községek ellen nap mint nap, folytatják minősíthetetlen terror-

támadásaikat. Az utóbbi időkben különösen a piemonti, ligurai és velencei tartományok polgári lakossága szenvedett sokat a légiterror miatt. Ez a tény az ellenség brutális és embertelen szándékait bizonyítja. (MTI)

Érdekességek a nagyvilágból

Frederic Voigt a „Picture Post” c. londoni lapban a következőket írja: Angliának minden érdeke ahhoz fűződik, hogy Európát biztosítsa, mert Európa nélkül Anglia nem életképes s nem tudja gyermekei számára a békét, szabadságot és jólétet biztosítani. Ugyanaz a hatalom, amelyik Európában uralkodik, egyúttal Anglia ura is. Ha Németország nyeri meg a háborút, úgy az angol nép nagyon szegény lesz. Az angol szigetvilág nagy mértékben függ tengerentúli piacától és azzal való összeköttetés biztonságától. Ez a függőség nagy mértékben sebezhetővé teszi Angliát. Az USA, Franciaország, Oroszország és Németország minden vereséget kitudnak hever-

ni, még ha nagy területet vesztenének is. Anglia azonban nem élheti túl vereségét. Egyet azonban tanulni kell, elsősorban a történelemből — írja Voigt, hogy a népek között nincsenek tartós barátságok, vagy tartós ellenségeskedések. A ma szövetségei holnap ellenségei lehetnek és fordítva. Senkisésem tagadja, hogy Oroszország egy szövetséges győzelem esetén az Északi-sark és az Égei-tenger közötti terület urává lesz. A Balkán ura egyúttal ur a Földközi-tenger keleti felében is és egyúttal azon fontos tengeri utakat is ellenőrzi, melyek Anglia számára életfontosságúak. Ezért van szüksége Angliának Európára és jaj Angliának, ha Oroszor-

szág lesz Európa ura.
 *
 „New-York Journal American” — „Nagy szociális veszedelem” címmel cikket közöl, melyben a következőket írja: Ha a mindinkább teret nyerő erkölcstelenségnek gátat nem vetnek, úgy New-Yorkban hamarosan nem lesz elég intézmény a sok fiatalok számára. William Bayes a newyorki legfelsőbb bíróság bírójára megállapítja, hogy az elfogott nők 90 százaléka 18 éven aluli volt 50 százaléka pedig még 16 évnél is fiatalabb, ami New-Yorkban áll, az áll az USA többi területeire is.
 *
 A „Fortune” c. newyorki lap

hangulatképeket közöl Londonból és megállapítja, hogy a londoniak beszédtemája mindig visszatejt 1940 nyarára és őszére, mely most a V. 1. hatása alatt élénk emlékeztükbe vésődött. Az angol munkások mind nyiltabban foglalnak állást a kormány ellen, mely a szigetország lakóit végtelemül kiszolgáltatta a német megtorlásnak, holott Churchill bevallotta, hogy tudott a megtorló fegyver készítéséről. A hangulat Churchill ellen növekvőben van, mivel az angol népet kiszolgáltatta a német megtorlásnak, tekintet nélkül a veszteségekre, melyek sokkal súlyosabbak, mint azt Angliában várták volna.
 *
 „Daily Mail” az angliai kiürítésekkel kapcsolatban azokról a borzalmas nehézségekről ír, melyek a lakás-kiutalással kapcsolatban mutatkoznak. Ezek oka az a borzalmas fejtelenség, mellyel az első háborús évek kiürítései történtek. Az élelem beszerzés is igen nagy nehézségekbe ütközik.
 *
 Párisból jelentik, hogy angol-amerikai repülők pl. csak július 15.-én 45 támadást intéztek Normandiában a vöröskeresztrel ellátott kórház-szerelvények ellen.
 *
 „New Statesman and Nation” helyzetképet ad Olaszországból, ahová az angolok és amerikaiak állítólag jólétet vittek: Akik szabad és fejlődő Olaszországot reméltek, azokat a korrupció, vagy sűrű lopás és feketepiac elkeseríti. A szövetséges hatóságok természetesen erélyes rendszabályokat alkalmaznak, de az élelmezési viszonyok igen súlyosak. A következő számadatok lírában összehasonlítást adnak az árviszonyokról elsősorban 1939-ről a csökkentések előtt, másodsorban 1943 augusztusában egy csökkentési rendszerről és harmadsorban a jelenlegi feketepiac áraitól: 1 liter olivavaj 5, 15, 180 líra; 1 kg. bab 2, 30, 200 líra; 1 kg. makaróni 3, 30, 240 líra; 1 kg. hús 14, 70, 300 líra.
 *
 „Daily Mail” jelenti, hogy Winchester püspöke, Dr. Hermin Haigh egy püspöki tanácskozáson azt mondotta, hogy az első inváziós hét az angol csapatoknak kevesebb halottjába került mint volt Délangliában a halálos áldozatok száma a megtorlás első napjában.

Érdekes apróságok

Thüringiában ritka leletre bukkantak.

Mint Erfurtból jelentik, az egyik német gazda házépítkezési munkálatok közben ritka leletre bukkant. A föld rétegeiben agyagdények és állati csontmaradványok kerültek felszínre. Azonnal jelentést tett és a helyszínre érkezett kutatók megállapították, hogy igen régi, a mi időszámításunk kezdetétől számlított települések maradványairól van szó. Közvetlenül eme leletnek közelében kb. 60 cm mélységben egy gyermek csontvázára ismertek, amelynek állkapcsáról és fogazatából következtetve kb. 6 éves lehetett. Ez a lelet valószínűleg az 1937. évi ásatások során talált települések folytatása, amelyeket mint ismeretes nem messze eme helytől folytattak.

Megállapítások a földkéreg mozgásáról.

Schleswig-Holstein vidéken végzett geológiai kutatások szerint ez a vidék pillanatnyilag nyugalomban van, ezzel szemben azonban Eiderstadt-félszigete állandó emelkedést, Halligen északi vidéke pedig süllyedést mutat. Természetesen olyan csekély földmozgásról van itt szó, amely beható német kutatások évszázadonként, kb. 34 cm-re becsülnek. Ezek a parti mozgások legbiztosabban a föld- és kőrétegek elváltozásából ismerhetők fel. Így pl. a berlini Porosz-Geológiai Intézet, Északfríslandban furásokat végzett, amelyeknek eredményeként a földrétegek elhajlásából, az elmuló esztendőek eme vidékének süllyedésére és emelkedésére lehet következtetni. Ezekből a furásokból világosan kitűnt e területek parti alakulása, amely nem kevesebb mint 650.000 esztendőt foglal magában. Ugyiszintén a keleti tenger egyes partvidékein is kisebb emelkedést és süllyedést lehet észlelni, amely helyeken a víz magassága 100 év leforgása alatt 20 centimétert emelkedett.

A méz növeli a szív működését.

Közismert tény, hogy a méz különösen hurutos betegségek gyógyítására kiválóan alkalmas, ezen túlmenően szíverősítő is szolgál. Az orvostudomány mindamellett eddig kevés figyelmet szentelt eme körülménynek, Amióta azonban felismerték a szőlőcukor jelentőségét, amely mint ismeretes a méz fontos alkotórésze, több figyelmet szenteltek a méz tudományos vizsgálatának. Az egyik német orvosprofesszor békák szívvel végzett kísérletekkel bebizonyította, hogy a méz a szív működését nagymértékben befolyásolja és annak működésére serkentőleg hat. Így a kísérleti állat szíve a mézzel történt kezelés után erősebben és főként szabályosabban vert. Ezek a kísérletek beigazolták a nép körében már eddig is élő felfogást, amely szerint a szívgyengeségek gyógyítására és megelőzésére a nagyfokú mézfogyasztás igen kedvezően hat. Ily módon a méz a tudományos gyógyászatban is méltó helyet foglal el.

Ahol az ellenség győzelméért imádkoznak

Beszélgetés szovjet foglyokkal

Éjszaka hideg esőt vadrosott a csipős szél. Reggelre sűrű nehéz ködöt leereszt a Kárpátok felől. Mintha el akarná vele takarni a multat, háborút, mindent. Később a megélenkülő szél és a felkelő nap üzött vadként hajtja tovább az alacsony szálló ködfelhöket. Fél óra múlva meg már a júniusi nap sugaraibontogatják az éjszaka megdermedt virágok szirmait.

A dombhajlat oldalán, a tanyaszéri házcsoport sarkán felállított ör a napfényben fürdő havas hegycsúcsokban gyönyörködik, de közben háromszor is utána kap a nap melegétől magáhozért lepkének, amely csapongva röpdös a ház körül. Az őrszolgálatnál nem sok dolga akad. Még soha senki nem kísérelt meg szökést ezekből az arconval mögött felállított táborokból, ahol az elfogott és átszökött szovjet katonákat gyűjtik össze ideiglenesen. A szovjet propaganda hatása alatt az első órákban még ijedten mozognak, de amikor látják az embereség bánásmódot, hamar megbarátkoznak a helyzettel és eszük ágában se jut, visszaszökni a „szovjetparadicsomba”.

Feltűnnek a híradóból jól ismert arcok

Béni, a valamikor lakásul szolgáló tanyaház két szobájában öt gyengélkedő fekszik a leterített friss szalmán. A többi, szám szerint huszonhét utat javít, a közelben. Dél felé jár az idő amikor feltűnnek a csúszos, frissen taposott gyalogösvényen. — Szürke daróc köpenyük vállukra terítve. Lomhán, nehézkösen ingatják felső testüket, nagy iverket írnak le kezükkel. Tétován, kíváncsian néznek ránk a filmhíradókból már jól ismert fogoly arcok.

Nehéz lenne megmagyarázni, mi hiányzik ezekből a tekintetekből. Az értelem, az önbizalom, az egyéniség, a lélek, a hit, vagy a szeretet? Vagy talán valamennyi? Ki tudná megmondani így első látásra, mi teszi annyira üressé ezeket a tágra nyitott nagy, kék szemeket.

Angolszász bakancsok.

Jónéhány fogoly lábán pirosas-sárga, vadonatúj bakancs díszleg. Sarkuk, orruk erősen megvasalva, az orvasálás még a talp szélét is védi a kopástól. Ezek már az angolszászok küldeményéből valók. Szemre határozottan mutatóak ezek az „amerikai nagybácsitól” jött ajándéklábbeliek; de azért nem nagy örömet szereztek a szovjet testvéreknek. Bőrük már a reg-

geli harmattól is átnedvesedik, ha meg eső esik, a talp és a bőr egyaránt újjnyi vastagra jagad. Akinek jutott belőlük, az nem igen fog tolongani háború után az angolszász cipőt árusító boltok előtt. Határozottan rossz propagandát csinálnak az angolszász iparnak.

Naponta háromszor meleg étel

Libasorban állanak fel a foglyok a gőzölgő üst előtt. Nagyokat nyelnek a bűzadarás zöld-ségleges és a vagdalt hús valóban inycsiklandó illatára. Először a levest tüntetik el, szemük rögtön a faszirozottát keresi. Ezt már lassan, tempósan eszik. Külön élveznek minden falatot. Jó nézni, ahogy harapják hozzá a kenyeret. Reggel este is meleg ételt kapnak, jelent a tizedes, aki féltő gondallal ügyel rá, hogy mindegyik megkapja a magáét.

Tizenhatéves katonák.

Ebéd után kíváncsian szólítjuk meg a legfiatalabbakat és a legidősebbet. Vajjon mi a véleményük a világ folyásáról. A legfiatalabbal sajnos, nem sokra megyünk. Májusban mult tizenhatéves. Alacsony, kerekkepű gyerek, sokkal fiatalabbnak néz ki. Bukov Mihailnak hívják, valahol Moszkvától délre. Rjazan vidékéről való. Tavaly, februárban vonult be katonának. Tehát akkor még tizenhatéves sem volt! Otthon lovak mellett dolgozott, írni, olvasni nem tud, mert csak egy elemit járt. Az első vonalban harcolt. — Amikor a magyarok megnohanták az állást, felugrott, feltartotta a kezét és megadta magát.

— Féltem, hogy megölnek — mondja mosolyogva —, mindig azt mondták, ha fogságba kerülünk, levágják kezünket, lábunkat. Szeretném, ha vége lenne a háborúnak. Akkor otthon sokat mesélnék.

Inkább a cár, mint Sztalin.

A legöregebbel már értelemsebben elbeszélgettünk. Pihol Filipnek hívják, Kamenyec-Podolszka való, negyvenkilencéves ukrán. Elmondja, hogy a bevonuló bolsevisták azonnal elrendelték az általános mozgósítást. Mindenkit besoroztak, aki elbírt a puskát. Három nap múlva már az első vonalban harcoltak. Naponta csak kétszer kaptak meleg ételt, valami levesfélét, amiben hús nem volt. Ebédre az ehetetlen zabkenyeret kapták és néha-néha egy száritott halat. Akik az első vonalban indultak, azok kaptak a mi gu-

lyásunkhoz hasonló apróhúsos levest. Az ukránokat mindig az első vonalba osztották be. Régi, kimustrált fegyverekkel szerelték fel őket, fejenként 50 töltényt kaptak, de kéziágránát már nem. Rendszerint este kísérték ki őket az első vonalba. Az oroszok a második és harmadik vonalat szállták meg és támadáskor fegyverrel kényszerítették az ukránokat az előremozgásra. Alkőből látták, hogy megadja magát, azt igyekeztek legéppuskázni.

A mult háborúra terelődik a szó. Az öreg ukrán már akkor is szolgált, de magában a háborúban nem vett részt. A forradalom Nikolajevben érte. Nem volt forradalmi lélek, mert a forradalmat igen sok társával együtt szökésre használta fel és hazament gazdálkodni. A mostani háborúhoz nem tud, vagy nem mer hozzászólni. Annyit azért elámul, hogy szeretné, ha a németek nyernék meg, mert akkor vége lenne a bolsevista rendszernek.

— Hát miért nem tetszik a bolsevista rendszer? — tesszük fel naivul a kérdést.

— Nem lehet kibírni a folytonos zaklatást és a rengeteg beszolgáltatást — mondja. — Még annyit sem hagynak meg a földművelőknek, hogy a fekete kenyérből jöjjelakhatnának. Ruhára meg semmi se jut. Csak azt a ruhát hordjuk, amit magunk készítettünk. Még ha a cári rendszer visszajönne, az is jobb lenne. Ha a németek győznek, akkor meg majd csak jobb napok virradnak reánk is, — mondja meggyőződéssel.

Furcsa érzéssel búcsúzik el a gyűjtőtábortól, ahol a foglyok s talán ez a jelenlegi háború egyik legérdekesebb jelensége — az ellenség fegyvereinek győzelméért imádkoznak.

Német csillagászok újabb 74 kis bolygót fedeztek fel

Mint Berlinből jelentik a csillagászoknak ismét 14 kis bolygót sikerült felfedezni. Ideiglenesen elnevezésük 1944 Be., 1944 DA és 1944 DN. Felfedezésükben többek között K. Reirmuth a heidelbergi egyetemi csillagvizsgáló professzora, továbbá két ismert finn professzor, részesek. Ezen bolygók fénye azonban rendkívül halvány. Csupán egyetlen egy 13.6 nagyságú bolygó tartozik a 14-ik osztály alá, a többi ennél jóval kisebb.

Londonban a föld alatt dolgoznak a munkások

A „Basler Nachrichten” londoni levelezője Londont hadszíntérként jellemzi s azt írja, hogy a londoni élet ma szinte kizárólag a föld alatt folyik. Ott dolgoznak és ott alszanak az emberek.

A Párisban megjelenő „Oeuvre” azt írja, hogy a francia kávéházi suratégek, kik dús fantáziájukban a „felszabadítókat” már

Páris falai előtt látták, kénytelenek voltak a valóság világába visszazökkenni. Az u. n. felszabadulás kényszermozgósításban nyilvánul meg ott, ahová az amerikaiak és angolok betették lábukat. Az ezen rendszabályok által érintett lakosság azonban nem mutat nagy lelkesedést és éppen a De Gaulle-i propaganda

által befolyásolt területeken viselkedik a lakosság korrekten a német csapatokkal szemben. A nap jelentést közöl Rouenből, hol a polgári lakosság élelmiszert szolgáltatott be az állomásparancsnokságnál, sebesült német katonák számára. Ilyen esetek nap mind nap előfordulnak ma Franciaországban.

Ammondó vagyonok,

hogy ebből bizony ippen elégünk van. Fénye, aki ott eszi. Vaj tán magok uvillekenek, hohát a föld-sigis Uristen a népek szórakoztatására gonduta

ki ezt a förtelmet? Nem mondom ki, sok gonoszot fötítelezek magokról, de má ezt — ne haraggyanak — sehogyan se! Nem ién. Hohát szüvessen venniék ezt a mendergős sok riasztást, aki mastanság a nyakunkba szakad. Mer miég a juoból sé juó a tul-sok, hát miég ebből? Mikor az első ides álmából uppattan ki az őrnagy ur, mintha puskából lötték vuóna s első zavarodoccságába az ágy lába helett az ágy feje fele iramodik, aztán ekezd kaparásnyi, amindenif, hun a bugyógóm, hát csak a falat kapirgálja nadühösen, míg a felesége szép szeliden nyomra nem vezet. Vaj az ember jámbor szándékkal iés a fejnipekre való tekintetből reggel juól bezappanyozza a képit, aztán neki a kifent beretvával, de alig kapargya le a szórállomány negyedit, ejaigatya magát odakünn az az átkozott sziréna. A beretvának első duga, hogy jettibe neki essiek a bőrnek iés okvetlenül viérző léket vágjon abba magának. Hát igen. Ű meg neki az ümöggye ujjával, letörüli a többi parcelláról a szappanhabot s rohanhat le illen felemásan a pincébe a fehérszínűk közé, akiknek pedig igen akart fecsenyi. Iés nem lehet ám késlekenyi, mer a sziréna ollan, mint a rossz lölkösméret szava. Addig szuól, míg az ember valamerre meg nem futamodik ekkis csillapodás vigett. Epeddig akkor se utolsó dolog, ha az ember ippen a fürdőkádba viégzi a tisztálkodást s az asszon javába dörgüli a háta-közeptyit ennaggy gyökirkéfével, hogy jobban lemennyen a piszok. Vajhát mikor a szomszidasszon kaptya a sok retye-rutyát, hogy magával együtt lemence a pincébe, a sütőbe meg kiét órára otthaggya a tűzőn a faluról nanehezen beröpüt récét, akinek tán még tíz perc ha kellett, hogy szipen megpirosoggyék. Így bezeg ű pirosodik meg, mikor viszontlattyák egymást. A hidegségi zöcsigessék se sok áldást ergetnek a riasztás fejire, mikor a városiak, minekutána juól megreákták a kosarajikat tiktojással meg morkonnal, a sziréna szavára usgye a legközelebbi óvóhére — fizetés előtt. Iés asse utolsó dolog, mikor a naccságos légoltalmi parancsnok ur kedves pesti vendég naccságája a riasztásra gyorsmotoros sebességgel összekaptya a levinyi valókat, rohan is má velek, aztán a pinceajtó előtt eszibe gyut: hided van ám odalen, juó lesz a ballonkabáttyát is levinyi. Hamar vissza, főkaptya az ágyról s mast má lóhalálba megy lenek. Ott ledobgya a bugyrokot és hamar föl a ballonkabátot. Akkor láttya, hül! a naccságos légoltalmi parancsnok házígazda háló-

ümöggit fuvarozta le kabátnak. Hát igen. Ecuóval ippen ölig okunk van, hohát angolszász felebaráttjainkat sűrű tüzesisten-nyilával elessük a tengersok légi garázdálkodásir. Nem úgy, mint a hetven éves Treszka néni, aki a Répcementről gyütt ide rokonlátogatába. Kifogta szegin, azonfelül, hogy miég ekkicsint siket is. Ölig a hozzá, javába kátozzák a fülibe a sopronyi rokonok a sopronyi híreket, mikor hörtelen megszólal a sziréna. „Tyü, azt a nemjóját, szeggyük a sátorfát, — lelkendezik a Mária menyecske iés

má tölcsezezi a Treszka néni fülibe: gyerünk a pincébe!” „A pincébe? — értette az öreg Treszka. — Hát oda miér?” „Mer gyünnek az angolok. Gyorsan. Gyorsan.” Az öreg Treszka kipin megláccott ám, nem sok duga vuót élettyibe az angolokkal, de ha má Sopronba illen a rend, minek ellenkegyék. Ment ű is a löbbivel. Odalenn azt láttya, hogy mint vesárnap odahaza a ház elejbe, itt is lócákra telepettek a nipek iés beszéltek sefüle se farka dűgokat. De bizony se hun esszál angol. Nem is állhatta so-

káig szuó nélkül: „Hát nem gyünnek az angolok?” „Miég nem” — nyugtatta Mária. Fiélóra multán ismét érdeklődik: „Gyünnek-e jaz angolok?” Aztán harmaccorna is mekkérdi: „Miég mindig nem gyünnek az angolok?” Iés amikor megmonggyák, hogy hál Istennek nem, aggodalmas lesz a ráncos jámbor orcája s ussóhajtozza ég falie fordított tekintettel: „Jaj Istenem, Istenem, csak nem törtint utközbe valami bajok szeginyeknek?” Hát igen.

(—)

A schwechati csata szentmiklósi hősei!

A honvédség még szervezés alatt volt. Kossuth kénytelen volt ideiglenesen felállítani a nemzetőrséget és fegyverbe szólítani azt. A császári ármádiából átpártolt Móga altábornagy vállalta a fővezérséget. Sukorónál meg is verte az osztrákokat, amin maga is elcsudálkozhatott, mert a laza fegyelmezettsgü és hiányosan felszerelt nemzetőrségtől nem sokat remélhetett. A sukorói nyert csata után Bécs ellen vonult a nemzetőrség. El is jutott Bécs külső pereméig Schwechatig, itt azonban visszaszorították az osztrákok a támadókat. A nemzetőrség Schwechatig erőtetett menetben haladt. Moson alól kapta a kapuvári és csornai nemzetőrség a parancsot, hogy Pándornál csatlakozzék Móga derékhadához.

A szentmiklósi nemzetőrök hadnagya, a község akkori bírása, P. Zs. molnármester volt. A két járó nemzetőrsége valóban csatlakozott Pándornál Móga seregéhez. Szegény szentmiklósiak holtira fáradtan zárkóztak fel, mert a Mosonból érkezett paracshoz híven, pihenés nélkül siettek Pándorf alá. Érthető is, hogy a Schwachat felé rohanó sereg menetelési tempója ellen nyíltan zúgolódtak. Boldogult Zsiga bácsi sokszor emlegette késő öregségében, mennyi baja volt az elégedetlenkedő nemzetőrökkel. Számosan vissza akartak fordulni, de a fővezér keményen fogta a gyep-lőt és elrettentő példakkal vette el kedvét azoknak, akik szökésről ábrándoztak. Pándorfól hat napig tartott az előnyomulás Schwechatig. Itt azonban az osztrák csapatok kemény harcok után visszaszorították a nemzetőrséget. Szentmiklós és környékéről összeállított század, a derékhad balszárnyán, mint egy fontos híd megszállója, nyert beosztást. A visszazönlő nemzetőrök közül egy magasabb rangú tiszt a hidőrség mellett elvágtatva felkiáltott:

— Mindenki meneküljön, amerre tud!

Több sem kellett az októberi zimankós időben átázott Szentmiklós környéki nemzetőröknek. Ott hagytak papot-csapot, és toronyiránt loholtak hazafelé. Egy nap es egy éjjel tették meg az utat Boldogasszonyig. Itt rövid pihenőt tartottak, s igyekeztek otthonaikba. Móga tábornagy a szégyenteljes schwechati vereség után lemondott a fővezérségről. Semmi szín alatt sem volt hajlandó a szerinte „gyülevész” társaság élén maradni. Lement vejéhez, gróf Lázárhoz Erdélybe, nem is avatkozott többé a szabadságharc menetébe.

Alig pihenték ki nemzetőreink a nagy futás fáradalmait, megérkezett a szigorú parancs, hogy vonuljanak be a mosoni nemzetőr-kaszárnyába. Zsiga bácsi nemzetőrei élén sietett Mosonba. Érezte, tudta, hogy valami baj van a kréta körül. Sejtelve valóra is vált. Hadbírószág elé állították az egész társaságot. Csak egybehangzó vallomásuk mentette meg őket a főbelövéstől.

Magasrangú tiszt adta ki a parancsot a menekülésre! — hajtogatták egyöntetűen a retirálók. Büntetésből Komáromba vitték őket. Itt sánkokat ásattak velük. A legérzékenyebb büntetés azonban itthon érte őket. Még évtizedek multán is azzal dühösítették meg a szerencsétleneket, hogy hat napig jutottak el Schwechatig és az első ágyulövésre úgy megijedtek, hogy egy éjjel haza futottak onnan. Természetesen nem így volt egészen a dolog, de a gúnyolódok sem igen törődtek a történelmi igazsággal. Szegény Zsiga bácsi, a nemzetőrhadnagya, amikor 80 éves korában gondatlanul panaszkodott fájó lábaira, még hozzátartozói is gúnyosan haragították:

— Nem csoda! Aki egy éjjel ha-

zaszaladt Bécs alól, persze, hogy elromlottak a lábai!

Ilyenkor legtanácsosabb volt fe-dezékert keresni, mert hamar a fejéhe röpült valami a gúnyolódónak. Legtöbbször a csizmahúzó akadt a kezeügyébe, ami mindig ott feküdt a karosszék mellett, a morfondírozó öregúr szolgálataira. Pedig, ha türelmesen meghallgatta az ember a nemzetőrhadnagyt, el kellett ismernie, hogy a kiképzetlen nemzetőrök távol állottak fegyelem- és szabályzatismeret szempontjából a sorkatonaságtól. Természetesnek vették, ha egy magasrangú tiszt menekülésre ad parancsot, azt teljesíteni kell...

Szalay Lajos.

Köszénnemesítés vegyi áton

Mint Gleiwitzből jelentik, a német kémikusok legutóbbi ülésén érdekes beszámolókat hangzot-tak el a német háborús kémiai teljesítményéről, a vegyi terapia fejlődéséről és a modern üzemanyagjeljárásokról. Különös érdeklődést keltett a köszén nemesítésére vonatkozó előadás, amely a felsősziléziai bányai parajövője szempontjából nagy jelentőségű. Ismertették azokat a kapcsolatokot, amelyek a sziléziai nagyipar és a modern német vegyészett között fennállnak. A szén, vas — és ónpar mellett a sziléziai vegyi-ipar már hosszabb idő óta fontos munkát végez. A továbbfeldolgozó-ipar részére.

A NEW-Leader című angol lap „Lakást a szárnyasbombák károsultjainak, de azonnal” címmel cikket közöl. A lap követeli, hogy a brit földbirtokosok kass-télyait az állam haladéktalanul vegye át és a károsultakat ott helyezze el. (MTI)

1944 aug. 5-6-án, szombat-vasárnap:

Egyik legszebb magyar film reprisben:

Zenélő malom

Főszerepben: Szelezky Zita, Szilassy László, Dayka Margit, Csontos Gyula, Vasary Piri, Latabár Kálmán, Maklory Zoltán.

A soproni Elite-Mozgóban!

Cseresznyeszüret a fronton

Orosz harcér, június hó.

Boros Mihály honvéd szólalt meg először.

— Éhes vagyok!

Dombovári örvézető kontrá-zott rá:

— Legközelebb azt mond meg, mikor nem vagy éhes!

— Jó, jó — válaszolt Boros.

— Te is tudod, hogy itt a hegyekben nagyon megjön az ember étvágya és az a húsz deka szalámi igazán nem sok.

— Meg az a liter tej, amivel lenyomtatadt!

— De nem arról van szó! —

vitte tovább a vitát Boros. — Tudjátok, mifelékké piroslik már a cseresznye ilyenkor. És lásd, ki vagyok én, szívesen ennék veled egy tájból cseresznyét.

— Ha csak ez a kívánságot, segíthetünk rajta — avatkozott a vitába Birta tizedes.

— Hogy-hogy? — ütötte fel fejét Boros is, meg Dombovári is.

— Egyszerű a dolog. Itt jobbra tőlünk van két cseresznyefa. Igaz, hogy már túl van a vonalon, de mi az egy hegyvidéki-árkásznak?

— De a tejjre nem is esne jó a cseresznye — változtatott fronton Boros.

— Savanyu a szőlő...!

— Hát ezért is eszünk abból a cseresznyéből — mondja ki a határozott Dombovári.

— Hogyne, különösen, ha a cseresznyefa idején, pukkedlit csinál és élénk szórja a gyümölcsét, hogy itt van, parancsoljatok... — akadékoskodott tovább Boros.

— Nem úgy van az! — vágja rá Dombovári. Olvastam valahol, hogy a hegy nem megy Mohamedhez, hát Mohamed a hegyhez.

— Mohamed is biztosan jobban szerette volna, ha a hegy indul el.

— Ne félj, félig úgy lesz, mert el fogjuk hozni a cseresznyefákra!

A három jó barát ezután úgy döntött, hogy még azon az éjjel, ha török, ha szakad, de megszerzik a cseresznyét.

Elhatározták, hogy a tisztjeiket is megkínálják cseresznyével, ez pedig csak úgy lehetséges, ha a két fát kivágják és hátravontatják.

Még néhány önkéntes vállalkozót toboroztak a cseresznyeszürethez és úgy éjfél tájban elindultak, a „kirándulásra”.

Ahogy nagy óvatosan lopakodnak előre, furcsa zaj üti meg fülüket.

Megállnak... figyelnek...

Hamarosan kiderül, hogy egy gondolatban voltak az oroszokkal, akik a tárv kivételében már egy fokkal előrébb is voltak, mert a fákat már fűrészelték is kifelé.

De ez nem keserítette el őket. Sőt... Boros határozottan örült is, hogy így alakult a dolog.

— Nem kell legalább dolgoz-

nunk! — mondták.

— És igaza lett!

Amikor az oroszok éppen elvégezték munkájukat, az elszánt kis társaság rajtuk ütött.

A rajtaütés fényesen sikerült. Két orosz meghalt, négy fogságba esett. A foglyokat mindjárt

fel is használták a két fa hátravételére.

Egy csapásra így két legyet is ütöttek. Foglyokat is ejtettek és csaknem az egész század jó lakható friss, ropogós cseresznyével...

Koncz Antal, haditudósító.

Hirek mindenfelől

— **KANTOVICZ**, a bonni fogklinikus tanára egy autóra szerelhető fogorvosi műtermet mutatott be a fogorvosok legutóbb tartott nemzetközi gyűlésén. Ez a mozgó fogorvosi rendelő két fogorvossal a falusi iskolákat kereste fel. Az orvosok ingyenes kezelésben részesítik az utazó klinikán a fogfájós gyermekeket s rendszeres vizsgálattal igyekeznek megakadályozni az iskolásgyermekek fogbetegségeit. A csukott autóra szerelt kis fogklinikus mindennel föl van szerelve, ami a fogak kezeléséhez szükséges.

— **ZAVARÓREPÜLÉS ALATT KALÁCSOT SÜTÖTT A GAZDASSZONY** az egyik békesi tanynán, a kemence szabad kéményén szikrák pattantak a sötét éjszakába, az ellenséges gépek észrevették a fényt és az egész tanynát szétbombázták. A lakók valamennyien elpusztultak.

— **DEL-AMERIKA ÉSZAK- NYUGATI CSÜCSKÉBEN** a Panama-szoros szomszédságában apró iszapvulkánok találhatók Kolumbia köztársaság területén. Újabb kutatások szerint ezek az iszapvulkánok, amelyek csak sarral dobnak fel a belőlük kiáramló gázok hatása alatt Kolumbia északnyugati részének nagy napteteleivel vannak összefüggésben. Ezeknek kiaknázása és hasznosítása most van folyamatban. Az iszapvulkánterület hívatott arra, hogy a világ egyik jelentékeny petróleumkötőjévé fejlődjék.

— **POROSZ EGÉSZSÉGÜGYI SZAKÉRTŐK** azt az érdekes megfigyelést tették, hogy a mesterséges nátronsalétrom trágyaként való használata miatt a golyva — a nyak pajzsmirigyének megbetegedése — erősen terjed, mert ebben a trágyaanyagban nincsen elegendő jód. Most úgy igyekeznek ezen segíteni, hogy egy meghatározott kicsiny mennyiségben már a műtrágyagyár kever jódot a nátronsalétromhoz, mert az a növények közvetítésével, szerves vegyületekhez kötve, igen hatásos alakban kerül a szervezetbe.

— **NAPOLEON MELLSZOBRA** — **EGYETLEN RIZSSZEMBŐL**. Valamikor legendák keringtek Veörös Tamás kunsági kántortanítóról, aki közönséges levelezőlapra Petőfi híres költeményét, a „János vitézt” olvashatóan leírta. A rengeteg betű mint apró pontok sorakoztak egymás mellé, de a szöveg mégis olvasható volt

és a végzett munka valóban bámulatra ejtette az embereket. Azután jöttek a tojáshéjra írt művészek, akik hol tyúktojásra, hol galambtojásra körmölték a Szózat, vagy a Himnusz teljes szövegét, olyan apró betűkkel, hogy nagytón keresztül kellett azt olvasni. Az apró miniatürművészet rekordját azonban sokáig Henry Brown kanadai műépítész tartotta, aki egyetlen gyufaszál anyagából elkészítette a brooklyni híd teljes modelljét. A kézügyesség hallatlan rekordjában most rajta is túltett André Lumier francia szobrászinas, aki Napoleon mellszobrát egyetlen rizsszemből véste ki. Ez a türelemjátéknak vélt teljesítmény az apróművészet legmagasabb fokát jelenti.

— **A NAGYVÁRADAI MAGYAR LAPOK** sorra közölte a zsidóvagygon rejtegető, közel kétezer ember névsorát, társadalmi állásra való tekintet nélkül. Ezért a bűnösök körében nagy a felháborodás, amire a lap önértékes cikkben válaszol. Igen, a bűnös szerint mindig a sajtó a hibás, mert közli a nevet és a bűnös cselekedetét. De a magyar újságírás semmi mást nem tekinthet, mint a célt: a magyar közélet és a magyar élet megtisztítását. A haragot, vádat a magyar sajtó emelt fővel viseli el és gerinces magatartásért baráti kézfogásunkat küldjük a nagyváradi Magyar Lapoknak.

— **BURGONYALEVÉLBŐL NYERSANYAG ELŐÁLLÍTÁSA**. Amióta sikerült a burgonyalevélből cellulozet előállítani, az eddig hasznavehetetlen növényrész értékes nyersanyaggá lépett elő. Németországban ezért is intézkedtek, eme nyersanyagok minél tökéletesebb előállítására vonatkozólag. Ennek keresztülvitele szempontjából először is az őszel leszedett leveleket szárítják, majd préselik. Ily módon sikerült a szállítás zavartalanágát biztosítani, míg ugyanis a friss burgonyalevelekből egy kocsirományra csupán 5 tonna fér, a szárított és préselt levelekből ke- reken 10 tonna szállítható. Ipari feldolgozásukra ezáltal sokkal gyorsabban és könnyebben kerülhet sor. Németországban a feldolgozott burgonyalevelekből évente nagymennyiségű nyersanyag kerül felhasználásra.

— **EMELIK A VIDÉKI SZINÉSZEK FIZETÉSÉT**. A színművészeti kamara választmányja most foglalkozott a vidéki koncessziók kérdésével s megtette javaslatát a

kultuszminiszterhez az engedélyek kiadására vonatkozólag. A választmány foglalkozott a vidéki szinészek szociális helyzetével is s a megváltozott árviszonyokra való tekintettel úgy döntött, hogy a létminimum színvonalán mozgó fizetéseket az igazgatóknak harminc százalékkal fel kell emelniük. Napirendre került az állami szubvenció kérdése is. A 28 vidéki színtársulat a múlt évadban összesen 180.000 pengő állami támogatásban részesült. A kamara most ennek az összegnek felemelése iránt javaslatot tett.

— **ÓLÓMCSERÉVEL BIZTOSÍTÁK A VADÁSZOK SÜRÉT-SZÜKSÉGLETÉT**. A vadhus helyes és irányított felhasználásának a közellátás területén igen nagy jelentősége van, amit a háborús esztendő bizonyítanak a legjobban. Már az elmúlt években is különböző intézkedések történtek, hogy a vadak kilövéséhez szükséges töltényeket biztosítsák a vadászoknak. A Közellátási Ertesítő jelentése szerint az elmúlt napokban részletes megbeszélés volt az anyaghivatal illetékes osztályán a vadászoknak szükséges sörétszükséglet biztosításáról. A megbeszélésen a tölténygyárak és a fémgyártás képviselőjén kívül résztvett a földművelésügyi minisztérium vadászati osztályának vezetője is. A megbeszélésen a vadászok részéről bejelentették, hogy a lelőtt vadak beszolgáltatása ellenében kiadott tölténymennyiség nem elegendő arra, hogy a vadállományban kártékony vadakat is pusztíthassák, szükséges, hogy a vadászok megkaphassák a megfelelő mennyiségű sörétet. Az előterjesztett adatok alapján az anyaghivatal hozzájárult ahhoz, hogy a vadászok fémcsere alapján jussanak söréthez. A csere úgy valósítják meg, hogy a fémbeaváltóknál be kell szolgáltatni az ólomhulladékokat. A fémbeaváltók különleges piros nyomással felülbélyegzett átveteljegyet állítanak ki s ennek ellenében a fegyver- és löszerkeskedések kész sörétet szolgáltatnak ki. A csere arányát úgy állapították meg, hogy a vadászok két kiló ólomhulladékért 1 kiló sörétet kapnak. Az ólomhulladék összegyűjtésénél arra kell vigyázni, hogy csak az úgynevezett lágy-ólomért adnak sörétet. Az illetékes anyagellátási tényszerű tapasztalata szerint az ország területén még igen nagy mennyiségű lágy-ólomhulladék — így hasznavehetetlen szódásüvegfejek, ólomkatonák, különböző ólomnehézek és ólomcső hulladékok — vannak felhasználatlanul. Az ólomcsere bárme-lyik fémhulladékgyűjtőnél történt hulladékbeszolgáltatással lehet lebonyolítani.

Felsődunántúli HÉTFO.

Felölés főszerkesztő: NOWINSZKY REZSŐ.

Németországi főmunkatárs: FARSKY TIBOR.

Kiadásért felelős: KARDOS ÁRPÁD. Kiadja a Soproni Sajtóvállalat Rt. Nyomottot vargási Máté Ernő könyvnyomdájában. Sopron.